

Секція 3
ФІНАНСОВЕ ПРАВО ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Титаренко К. І., курсант 1-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри фінансового права та фіскального адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент *Острроверх Л. Л.*

**ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАКОННОСТІ ОПЕРАЦІЙ
ІЗ КРИПТОВАЛЮТАМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ
БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ**

Заглибившись в історію, можна прослідкувати еволюцію грошей. Економіка світу ґрунтувалася на тому, що були універсальні засоби обміну: спочатку це було оброблене каміння, потім – металеві монети, паперові гроші. Зрештою люди почали користуватися пластиковими картками. Нині особлива увага прикута до криптовалют. Вони незалежні від кордонів, зі значною швидкістю можуть переміщатися з гаманця в гаманець, маючи низькі транзакційні витрати.

Біткоїн – нова валюта, створена в 2009 році невідомим чоловіком, що має псевдонім Сатоши Накамото. Біткоїни можна використовувати для покупки товару анонімно. Крім цього, міжнародні платежі зручні й дешеві, оскільки біткоїни не прив'язані ні до якої країни, ні до будь-якої регулювання. Малі підприємства можуть їм подобатися, адже немає плати за кредитну карту. Деякі люди просто купують біткоїни як інвестиції, сподіваючись, що вони подорожчають.

Сьогодні існує досить значна кількість криптовалют. Ринок криптовалют (або «віртуальних» чи «електронних» грошей) успішно функціонує і дає можливість проаналізувати динаміку вартості, попиту та пропозиції близько 90–100 різних криптовалют. Серед найбільших за обсягом капіталізації криптовалют такі, як: Bitcoin, Ethereum, Ethereum Classic, Dash, Ripple, Monero, Litecoin, NEM, Augur, MaidSafeCoin та інші.

Найпоширенішою і найдорожчою криптовалютою є біткоїн (Bitcoin). Термін «біткоїн» запозичено з англійської мови. Він утворений шляхом злиття слів: «bit» (одиниця комп'ютерної пам'яті) і «coin» (монета). Переваги цієї віртуальної валюти полягають у тому, що вона є децентралізованою, усі операції за її участю є анонімними, а центр емісії відсутній. Торгові угоди проводяться лише в електронному форматі, а операції купівлі-продажу цієї валюти можна здійснити через онлайн-біржі (наприклад, BTSE). За допомогою спеціальних обмінних пунктів в онлайн-мережах (WebMoney) або через брокера Форексу (FXOpen) криптовалюту можна обміняти на основні валюти світу. Також біткоїни можна отримати в результаті прийняття оплати за надані товари та послуги або через купівлю безпосередньо в іншого власника. Останній варіант вважається найвигіднішим, оскільки не передбачає комісії притаманної обмінному пункту. Ще одним способом отримання цифрової валюти є майнінг. Він полягає в тому, що на комп'ютери користувачів, які знаходяться в різних точках планети, встановлюють спеціальне програмне забезпечення за допомогою якого внаслідок вирішення певних математичних завдань створюються біткоїни. У цьому разі процес їх створення і розповсюдження не контролюється єдиним емісійним центром, а розгалуженість забезпечує безпеку. Біткоїн подібний до електронних грошей, але саме принципи повної анонімності, відсутності контролю і обмеженого випуску відрізняють його від роботи електронних платіжних систем. Однією з головних переваг цієї валюти є те, що вона захищена від інфляції, оскільки процедура емісії запрограмована на зменшення кількості віртуальних грошей в обороті.

Біткоїни діляться на дробові частини, мінімальна з яких становить 0,00000001 біткоїна. Мінімальну одиницю біткоїн часто називають Сатоші – на честь засновника цієї криптовалюти. Таким чином, 1 біткоїн = 100 млн Сатоші. У 2011 році американська компанія випустила готівкові біткоїни у вигляді монет декількох номіналів і позолочених злитків, які стали предметом колекціонування та сьогодні мають значну інвестиційну цінність. Мережа біткоїн заснована на «блокчейн» (ланцюжку блоків) і є публічним реєстром, який зберігає дані про всі транзакції системи. Зазначені транзакції захищені

електронними підписами користувачів – учасників мережі, які видобувають біткоїн чи проводять з ними будь-які операції. Зовнішньо система працює аналогічно будь-якій електронній платіжній системі, наприклад Webmoney. Проте недоліком криптовалюти можна вважати те, що в разі втрати пароля або доступу до електронного гаманця наявна криптовалюта буде повністю втрачена.

Попри те, що на початку свого розвитку біткоїн був локальною криптовалютою, яка використовувалася лише обмеженим колом людей (його засновниками та пов'язаними з ними особами), за кілька років він перетворився на систему світового рівня. Сьогодні, окрім бірж, обмінників та інтернет-ресурсів операції з біткоїнами проводять й деякі магазини та сервісні центри. Вони приймаються до оплати в багатьох ресторанах і готелях низки країн світу. Відомі навіть випадки видачі заробітної плати державним службовцям США в біткоїнах. У кількох азійських країнах біткоїни використовують як альтернативу банківським рахункам і пластиковим карткам, оскільки банківське обслуговування в цих країнах досить дороге. Легалізація цих віртуальних грошей у світі є досить різноманітною. У США біткоїн визнано одним із видів платежів в електронній комерції, а в Німеччині ця валюта належить до категорії приватних грошей, за допомогою яких можуть здійснюватися багатосторонні клірингові операції. На початку 2017 року у Відні (Австрія) офіційно відкрився перший у світі біткоїн-банк (Bitcoin-Bank), а в Японії з квітня 2017 року біткоїни стали виконувати функцію повноцінної валюти. В Іспанії заплановано відкриття 7 тис. банкоматів для обміну біткоїнів на євро, 3 тис. таких банкоматів наявні в Польщі. Інша тенденція спостерігається в таких країнах, як Росія, Еквадор, Киргизія, де використання біткоїнів заборонено. У Китаї їх використання заборонено тільки для фінансових інституцій. Протягом жовтня–листопада 2013 року у світі відбулося дуже динамічне зростання курсу біткоїн – він досягнув позначки близько 1100 доларів, у той час як до цього був на рівні 100 доларів за біткоїн, що в 11 разів менше. Причиною такого стрибка було зростання спекулятивного інтересу до цієї криптовалюти, оскільки ті, хто вчасно провів арбітражні операції з біткоїнами, змогли свої незначні суми збільшити в

десятки разів. Потім курс біткоїн почав плавно спадати і протягом 2014–2015 років перебував у межах 250–322 долари за біткоїн.

В Україні біткоїн ще не отримав широкого поширення, хоча в інтернет-сфері використовується досить активно. У нашій країні досить проблематично використовувати дану валюту в повсякденній діяльності, оскільки неможливо оплачувати нею товари чи послуги. Лише одиниці українських онлайн-магазинів і підприємств вказують на своїх сайтах про те, що приймають криптовалюту як форму оплати.

У листі НБУ № 29-208/72889 від 8 грудня 2014 року зазначено, що емісія грошової валюти біткоїн не має ніякого забезпечення і юридично зобов'язаних за нею осіб, не контролюється державними органами будь-якої країни. НБУ також підкреслює, що уповноважені банки не мають правових підстав для зарахування іноземної валюти, отриманої від продажу біткоїнів за кордон і застерігає фізичних і юридичних осіб від використання цієї валюти. Національний банк керується й тим, що Європейське банківське управління закликала банки ЄС утриматися від операцій з криптовалютами, в тому числі й біткоїнами, допоки не буде створена система правил, яка зможе запобігти потенційним зловживанням. Незважаючи на все це, Україна входить у топ-5 країн світу за кількістю користувачів різними біткоїн-гаманцями. Причиною цього є факт значної популярності біткоїнів серед українських ІТ-фахівців, які активно інвестують у дану валюту. У 2016 році юридична компанія «Ахон Partners» стала першою українською компанією, що внесла біткоїни у свій статутний капітал.

Попри впевненість М. Ліхачова (радника АТ «Спенсер і Кауфманн») у тому, що такі передові технології, як електронна готівка, зрештою придуть і в Україну, ставши звичним способом для взаєморозрахунків більшості громадян, ми вважаємо, що через слабкість сучасного українського фінансового ринку та наявності інших проблемних аспектів соціально-економічного середовища така масова поширеність віртуальних валют з'явиться ще не скоро.